

6. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

6.1. Ovzduší

Kraj se vyznačuje v dlouhodobém vývoji nižší úrovní emisí a zatížení ovzduší ve srovnání s průměrem České republiky. Od roku 1994 se podařilo v kraji více než šestinásobně snížit emise tuhých látek a více než čtyřnásobně emise oxidu siřičitého díky odsíření rozhodujících zdrojů umístěných v kraji i mimo něj (např. elektrárny Chvaletice a Opatovice nad Labem) a také útlumem některých druhů průmyslové výroby (zejména těžkého průmyslu). Kvalitu ovzduší hodnotíme podle celkového množství emisí vybraných znečišťujících látek z velkých, středních a malých zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO 1–3).

Tab. 6.1.1 Měrné emise základních znečišťujících látek REZZO 1-3

	v t/km ² /rok					
	2000	2001	2002	2003	Změna v %	
					2003/ 2000	průměrná roční
Emise tuhé	0,6	0,5	0,6	0,6	-5,3	-1,8
Oxid siřičitý SO ₂	2,1	2,0	1,6	1,8	-15,1	-5,3
Oxidy dusíku NO _x	0,6	0,7	0,6	0,7	7,8	2,5
Oxid uhelnatý CO	3,0	2,9	2,1	2,3	-25,2	-9,2

Ve sledovaném období 2000 - 2003 došlo k dalšímu poklesu látek znečišťujících ovzduší, jejich pokles byl již pomalejší oproti 2. polovině 90. let. Výjimku tvoří oxidy dusíku, u nichž byl zaznamenán vzestupný trend, vlivem nárůstu automobilové dopravy, hlavně ve městech a podél hlavních tahů.

Hlavním producentem oxidu siřičitého zůstávají velké zdroje (zařazené do REZZO1). V kraji se jedná hlavně o tyto podniky: Cukrovar České Meziříčí, ČEZ a.s. Elektrárny Poříčí – provoz Trutnov a Dvůr Králové nad Labem, ESAB Vamberk, SAINT GOBAIN ORSIL s.r.o. Častolovice, Harpen ČR s.r.o. – Teplárna Náchod. Ostatní látky nejvíce emitují mobilní a malé zdroje, z těchto hlavně domácí topeniště na tuhá paliva. Postupná plynofikace obcí napomáhá tento stav zlepšit, protože zemní plyn je dnes pokládán za ekologicky přijatelné palivo.

V **emisích tuhých látek** za rok 2003 se kraj řadí na střed mezi 14 kraji. Na rozdíl od vývoje v ČR jeho emise ve sledovaném období 2000 - 2003 v kraji klesaly, nejvíce v okresech Náchod a Trutnov, naopak nárůst byl zaznamenán v okrese Hradec Králové, nejvyšší hodnota emisí tuhých látek byla naměřena v roce 2003 v okrese Rychnov nad Kněžnou (0,64 t/km²/rok), což je na úrovni průměru za ČR.

Tab. 6.1.2 Měrné emise oxidů dusíku (NO_x) REZZO 1-3 podle okresů

Kraj, okres	v t/km ² /rok					
	2000	2001	2002	2003	Změna v %	
					2003/ 2000	průměrná roční
Česká republika	2,1	2,1	2,1	2,1	-0,1	0,0
Královéhradecký kraj	0,6	0,7	0,6	0,7	7,8	2,5
Hradec Králové	0,4	0,4	0,4	0,4	-8,0	-2,7
Jičín	0,3	0,3	0,3	0,3	-8,9	-3,1
Náchod	0,7	0,7	0,6	0,6	-10,7	-3,7
Rychnov n. Kn.	0,5	0,5	0,5	0,5	8,4	2,7
Trutnov	1,2	1,3	1,0	1,4	24,1	7,5

Měrné emise oxidu siřičitého ve sledovaném období klesaly v kraji ještě rychleji než byl pokles za republiku jako celek, kraj se řadí na 8. místo ze 14 krajů. Ve čtyřech okresech z pěti došlo v kraji k podstatnému snížení měrných emisí. Velmi nepříznivá je situace v okrese Trutnov, naměřené hodnoty emisí byly nejen nad průměrem kraje a republiky, ale ve sledovaném období dále rostly. Okres Trutnov tak zaujal 16 místo z 76 okresů v republice s nejvyššími naměřenými hodnotami emisí oxidu siřičitého v roce 2003. Situace je zapříčiněna koncentrací energetického průmyslu (ČEZ a.s., Elektrárny Poříčí) a lokalizací

zdrojů v podhorském území se zhoršenými rozptylovými podmínkami. Vzhledem k vysoké ceně plynu občané hlavně na venkově ustupují od tohoto ekologicky šetrného paliva a vrací se k levnějšímu lokálnímu topení, nelze přitom řádně kontrolovat složení spalovaných hmot (často odpadů).

Nárůst měrných **emisí oxidů dusíku** je ovlivněn hlavně dopravou, absencí dálniční sítě a obchvatů měst. V porovnání s jinými kraji a průměrem republiky jsou hodnoty sice nižší, ale jejich nárůst v celém kraji a především pak v některých okresech (Trutnov a Rychnov nad Kněžnou) vyžadují řešení nedobré situace v dopravě.

Měrné emise oxidu uhelnatého v roce 2003 řadí kraj na nelichotivé 5 místo v ČR. Pozitivní je zjištění, že ve sledovaném období 2000 - 2003 došlo v kraji k poklesu až o čtvrtinu, v některých okresech kraje bylo snížení měrných emisí oxidu uhelnatého ještě výraznější, v okrese Trutnov o 37,1 %.

Ke změně kvality ovzduší mělo dojít v roce 2004, kdy vybrané velké zdroje emisí začaly plnit plán snižování emisí. Omezit se měl také přeshraniční přenos nečistot především z Polska a to vlivem začínající spolupráce mezi sousedními regiony, kterou zastřešuje MŽP a jsou do ní zapojeny kraje sousedící s Polskem. Výsledky měrných emisí za rok 2004 prozatím nejsou k dispozici.